e - BOYUT

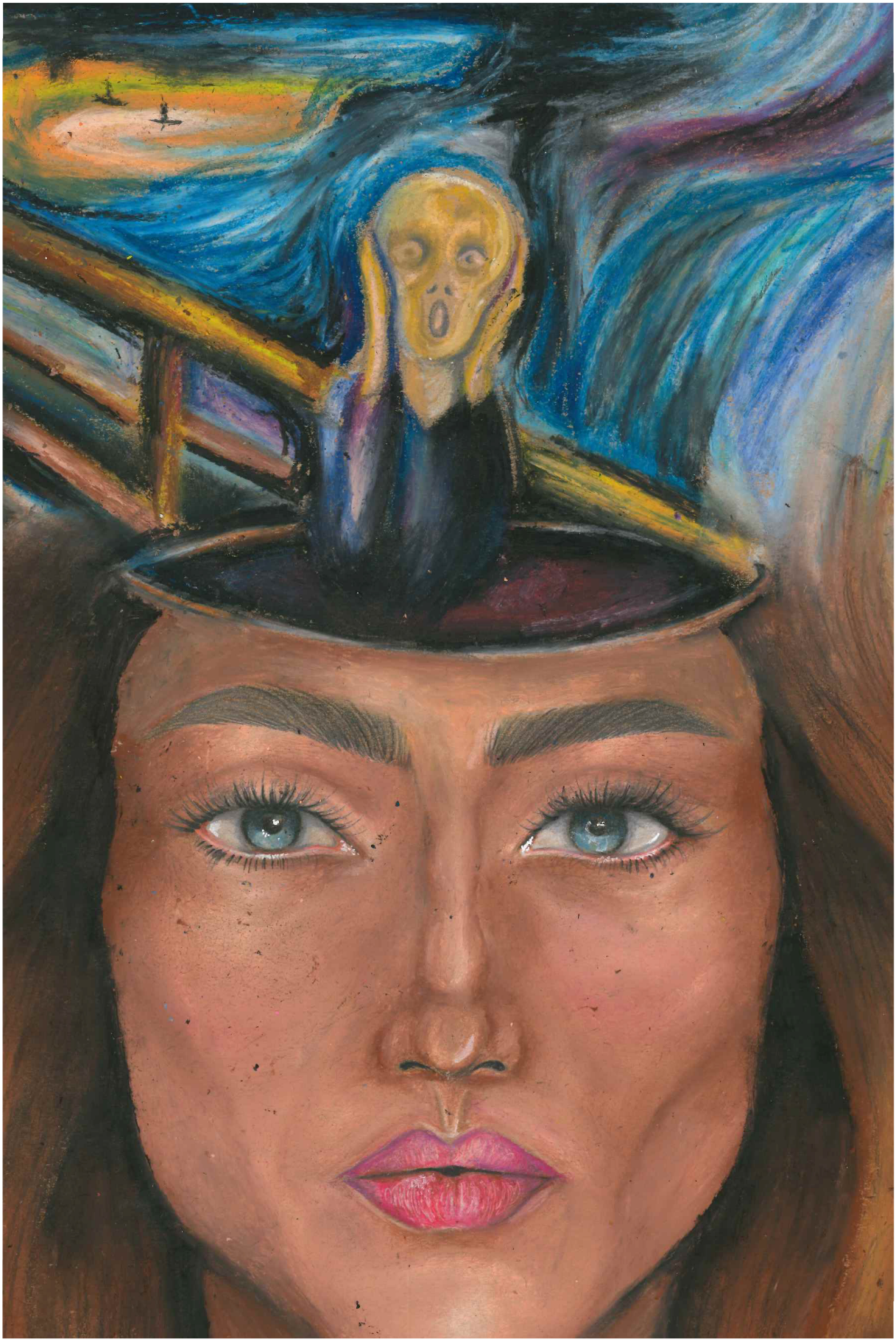

OCAK 2018

e-Boyut

Ocak 2018

İçindekiler

Kapak Tasarım

Derin Kılıçoğlu
Enes Ayberk Korkut

Editör Yazısı - Erkin Aşcı, Enes Ayberk Korkut 2
- Şeyma Kaya 3
İstasyon İnsanları - İdil Ece Alkan 4
Aralık - Sevgi Selin Okçu 5
Deliliğe Yergi - Enes Ayberk Korkut 6
Bir Zamanlar - Erkin Aşcı 8
Sorular III - Sena Nur Tuç 9
İnsanlığı İzledim; Çığlık ve Yakarışlarıyla. 10
Bige Örer'le Bienal Üzerine - Hande Bozkır 11
Gel Al Beni - Aslan Rıza Palaska 15
Yalnızlık Yüzyıllık - Eda Naz Gökdemir 16
Büyümek - Sena Nur Tuç 19
Blade Runner 2049 - Rafi Levi 20

Ocak 2018 Sayı: 2

İki Aylık
e-Edebiyat Dergisi

Editörler:
Enes Ayberk Korkut
Erkin Aşcı

Danışman Öğretmenler:
Arzu Güleçyüz
Mahmut Yılmaz

Koç Okulu
Tepeören Mahallesi Eski Ankara
Asfaltı Caddesi
No :60 Tuzla / İstanbul

T: +90 216 585 6200
F: +90 216 304 1048
info@koc.k12.tr
www.koc.k12.tr

Boyut Yazar Kadrosu

Ecem Sungur
Enes Ayberk Korkut
Erkin Aşçı
Hande Bozkır
Eda Naz Gökdemir
Pelin Çetin
Sena Nur Tuç
Sevgi Selin Okçu
Şeyma Kaya

Yaratıcı Ekip

Enes Ayberk Korkut

Fotoğraf ve Resim

Erkin Aşcı

Konuk Yazar Olmak İçin

arzug@koc.k12.tr
mahmuty@koc.k12.tr

KOÇ OKULU
İLK · ORTA · LİSE

Vehbi Koç Vakfı

Editörlerden

"(…) ben bilinmeyen adayı bulmak istiyorum, o adaya ayak bastığımda kim olduğumu öğrenmek istiyorum, Bilmiyor musun ki, Kendinden dışarı çıkıp kendine bakmadıkça kim olduğunu asla bilemezsin (…)"

(Bilinmeyen Adanın Öyküsü, José Saramago)

Bir kalabalığın ortasındayız ancak kimse tanıdık gelmiyor, kendimiz dahil. Kim olduğumuzu bilmiyoruz, çünkü daha hangi adada olduğumuzun farkında değiliz. Yapmamız gereken kendi bilinmeyen adamızı görünür kılmak. Bu da ancak sınırları kaldırmakla mümkün.

Edebiyat, her insanın kendinden bir parça bulduğu bir dünya. Bu yüzden, okuduğumuz her eserle kendimize dışarıdan bakma imkânı buluyoruz. Yani, çizgilerin arkasından bakmakla bulamayacağımız kendimizi, sınırların ötesine geçerek edebiyatla buluyoruz. Bu sayımızda yazılarımızı deneme, analiz, öykü, şiir vs. şeklinde türlere ayırmıyoruz.

İnsanları tekdüzeliğe yönlendiren somut, katı kurallara sahip edebiyat anlayışı yerine dergimize soyut ve esnek bir anlayış getirmeye çalışıyoruz. Örneğin bu sayımızda hikâyeler anlatan şiirlerimiz, hikâye olarak adlandıramayacağımız yazılarımız, deneme ve eleştiri arası metinlerimiz var.

Umarız bu sayımızda kendinizden parçalar bulabilirsiniz.

Erkin Aşcı
Enes Ayberk Korkut

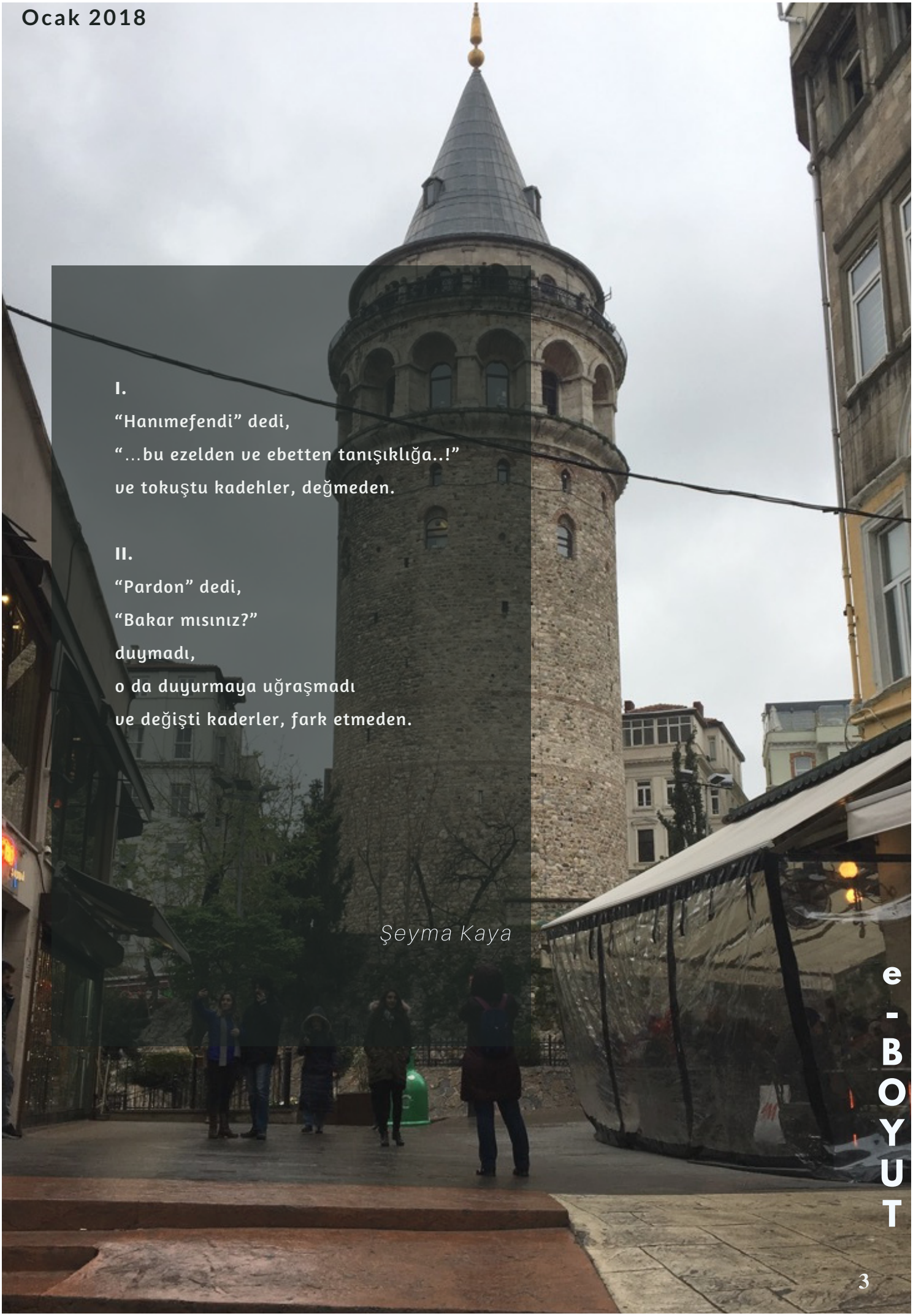

I.

"Hanımefendi" dedi,
"...bu ezelden ve ebetten tanışıklığa..!"
ve tokuştu kadehler, değmeden.

II.

"Pardon" dedi,
"Bakar mısınız?"
duymadı,
o da duyurmaya uğraşmadı
ve değişti kaderler, fark etmeden.

Şeyma Kaya

İSTASYON İNSANLARI

İdil Ece Alkan

Bir kadın görüyorum uzakta
Bir tren istasyonunda
Lokomotif buharını tüttürdükçe
Sıkılaşıyor elleri
Sanki sıkı tutmazsa
Çıkan buhar kapıp götürecek adamı
ve tuttuğu elleri
Nasır tutmuş parmak uçları
Öyle dokunuyor ki kadının ince parmaklarına
Sudan hafif ama bir o kadar ağır
Duygu yüklü ama
incitmeye çekinir gibi
Git, diyor kadın,
Zararı yok.
Başka söylüyor elleri,
Bırakası yok...

Bir çocuk görüyorum
daha yakın bu defa
Derin bakıyor gözleri
Ama sarsak adımları
Bir kedi geçiyor önünden,
Kuyruğu havada,
yürüyüşü mağrur
Minik eli uzanıyor kuyruğa
Diğeri annesinin avcunda
Annesininse yüzü telaşlı,
gözleri yorgun
Kaygı gizli dudağını büzüşünde
ve de huzursuzca kırışmış şakaklarında
Çekiştiriyor çocuğunu
farkında olmadan
yan gözle bile bakmadan
Çocuğun elinden kayıp gidiyor kedinin kuyruğu
Küçük tebessümü de onunla birlikte...

Adam içeride, bir koltuğa yığılmış
Taşıyamıyor sanki bedenini
Bir kedi sıyrılıyor kalabalıktan
zıplıyor
ve kıvrılıyor adamın koltuğuna
Nasırlı bir el okşuyor başını
Ama titrek bu defa
Kedi mırlıyor,
lokomotif öksürüyor...
Çocuk hâlâ annesinin peşinde,
ama eski neşesinden eser yok

Küçük adımlarını sayıyor
Kadınsa adamın bıraktığı yerde,
ayrılamıyor...

ARALIK

Sevgi Selin Okçu

Saat sabah beş buçuk
Beynim dediğim boşlukta
Yankılanan kapı sesi
İçeri girdi
Damla damla akarak
Sessizleşti
Yeşilleri yere bakarak
Dizime yattı, örttüm üzerini
Sabaha kadar sayıkladı ona söz
verilenleri.
Uyandım
Gece çok yağmur yağmış
Pencerelerin buğusu
Daha da loş bırakmış
Işığını aldığı evi.
Demlikte çayımız
Açık severdi, tek şekerli
Uyandırmaya kıyamadım
İncecik parmakları
Buz gibi soğuk yanakları
O hâlde gördüğümde anladım
Gülüşleri sayılı kalacaktı.

Yüzüğü hâlâ parmağımda
Atkısını unutmuş koltuğumda
Zaten hep böyle unutkandır ama
Bilse benim de unutmaya başladığımı
Yüzünün detaylarını
Dudağının kıvrımını
Kızar mıydı bana acaba?
Güçlüydü demeyi isterdim
Mücadeleciydi, tüm benliğiyle
Ama gerçek şudur ki o,
Zavallı, yalnız bir ruhtu
Uzay boşluğunda asılı kalmış
Dünya ona dokunmuştu ya,
Hem de nasıl.
Asıl sorun
Onun asla dokunamamasıydı
Dünyaya.

DELİLİĞE YERGİ

Enes Ayberk Korkut

Orpheus ne yaparsa yapsın ölen öldü bir kere
Çoktan başını öne eğdi deliler

Deli, diline hâkim olmayı bilemez, yine de dinlemeyi bilir. Koşulsuz dinler seni, karşılık beklemeden. Belki de hemen hemen hiçbir anlamı yoktur süslü kelimelerinin, ruhunu dinler o senin. Karşısına oturup da sessizliğine kulak açarsan eğer, şehir sıkıntısıyla boyanmış gözlerinden okur seni. Çünkü deli bilir ki kelimelerdir abartılı olan. Benim gibi bir meczup bile yazıp çizebilir eline iki damla mürekkep ve de bir buruşmuş kâğıt tutuşturursan.

Yaratanı bilir deli, bu yüzdendir ona sırtını dönüşü. Utanır kendinden, utanır deliliğinden. Kalbinde bir ateş yanıp tutuşurken, sıradan insanların tekdüze adımlarına uymak zordur onun için. Sarılmak için kollarını her uzattığında, sevdiğini alır ve kendi yangınının orta yerine bırakıverir. Yalnızlıktan öte çizilmiş bir kaderin imkânsızlığından haberdar olsa da yadırgar bu ebedi sevda kısırlığını. Öğrenilmiş bir utanç duygusuna sarılır havanın ayaza çektiği gecelerde. Üstüne bir etiket misali yapışmış onur kırıklığının alev almayacağını yıllar evvel deneyimlediğinden olsa gerek, bu sefer kuşkusuzdur deli. Haddinden fazla kuşkusuz. Utanır varlığından, utanmadığı kadar yokluğundan.

§

§

“ve dans edenler deli olarak adlandırıldı, müziği duymayanlar tarafından.”
- Friedrich Nietzsche

Delirmeye bile izin vermeyen toplumdu beni asıl delirten. Zira kararlarımda, hatta rüyalarımda bile başkalarının attığı zarlar belirliyor ne istediğimi. Mutsuzluğun sıradanlaşmasına alışıyorum emeklemeyi tekrardan öğrendiğim bu günlerde. Günümüz toplumunun insanları fabrika ürünlerine çevirmesi modern anlamda deliliğin de sonunu getirdi. Eskiden köşeyi dönüp, kafamı uçsuz bucaksız yokuşa çevirdiğim anda kaldırımın kenarına ilişmiş, komik giyimli, güleç biriyle kesişirdi bakışlarım. Herkes gibi ben de çok iyi bilirdim onun kim olduğunu, ilk defa karşıma çıktığı günde bile. Hepimizi yeni bir mahalleye girdiğimizi haber verircesine selamlardı mahallenin delisi. Herkesten önce gözümüz ona takılırdı. Farklıydı çünkü diğerlerinden, yani senden ve benden.

Delirmekten mi korkuyorum yoksa korkularım mı beni delirmenin eşiğine sürüklüyor bilemiyorum. Utancımdan ağaçların çiçek açmış dallarına selam veremiyorum perşembe akşamlarında. Kimseye boyun eğmeyen, kimseye zarar vermeyen adama deli derler. Peki, düşüncesi bile korkunç olan şeyleri yapmaktan utanç duymayana ne diye hiçbir şey demezler. Belki de çamura saplanıp kalan bir kalbi çıkarmak için utanmak yetmediğindendir. Olsun, siz utanın. Aynaya bakarken, çocuklara yalanlar söylerken utanın. El âlemin ne diyeceğinden değil, başka hayatların el âlemleri olmaktan utanın. İnsanlığınızdan utanın ki her şeyden önce insan olduğunuzu hatırlayın.

"Deli bir adam size kendinizden utanmanızı söylüyorsa ne biçim bir dünyadır burası!"
-Nostalgia (Andrey Tarkovski, 1983)

BİR ZAMANLAR

Erkin Aşcı

Napıyorum ben? Burada, bu karanlıkta, ışığımı açmamış, karanlığa bön bön bakıyorum. Biliyorum, orada duvar var. Tam yatağımın yanında. Elimi kaldırıyorum. Tavan. Buz gibi. Tıpkı yorganımın dış tarafı gibi. Şakır şakır yağmur yağıyor. Cama doğru bakıyorum. Belki bir araba geçer de ışığıyla aydınlanırım diye. Bekliyorum... Geçmiyor. Ya da panjurum kapalı. Bilemiyorum. Bu, aylardır evde geçirdiğim ilk gece. Neredeydim ki?

§

Raflara bakıyorum. Raflardaki insanlar da bana. Bakmayın, diyorum. Duymuyorlar. Sanki bizi görünmez bir perdeyle ayırmışlar. Kaçıyorum, yani yürümeye devam ediyorum. Daha fazla insan görüyorum. Nerdeyse hepsi çok şık giyinmiş. Bense üstümde bir şey var mı, yok mu onu bile bilmiyorum. Yolun karşısına geçiyorum. Korna sesi... Ağaçlar beliriyor karşımda. İçlerine dalıyorum. Sonrasıysa tamamen boşluk. Uçsuz bucaksız bir mavilik...

§

Yoldayım. Arabanın içindeyim sanırım. Çünkü sürekli sallanıyorum. Ve de bir yavaşlayıp bir hızlanıyorum. Arabanın içi ya kapkaranlık ya da gözlerim kapalı. Hiçbir şey görmüyorum. Bir kapı sesi duyuyorum. Ardından da bir dalga.

§

Zili çalıyor annem. İçeri giriyoruz. “Hoş geldiniiiz”. El öpüyorum. “Hoş bulduk, hoş bulduk”. Annemler salona geçiyor o kapıyı açan adamla. Bense mutfağa gidiyorum. Ocakta yemek pişiyor, biri de sanırım salata hazırlıyor. Nasılsın anneanne, diyorum. O ise susuyor.

§

Uyuyorum. Hadi, diyor biri. Kalkıyorum, kimse yok... Kapıyı açıyorum. Soğuk bir duman. Geri dönüyorum odama. Montum yerinde yok. Diğer ben gitmiş olmalı, diyorum. Ama cüzdanı burada. Neyse, diyor, dışarı çıkıyorum. Hafif bir araba sesi duyuyorum, ardından da bir gemi. Anlıyorum ki, o çoktan gitmiş.

SORULAR III

Sena Nur Tuç

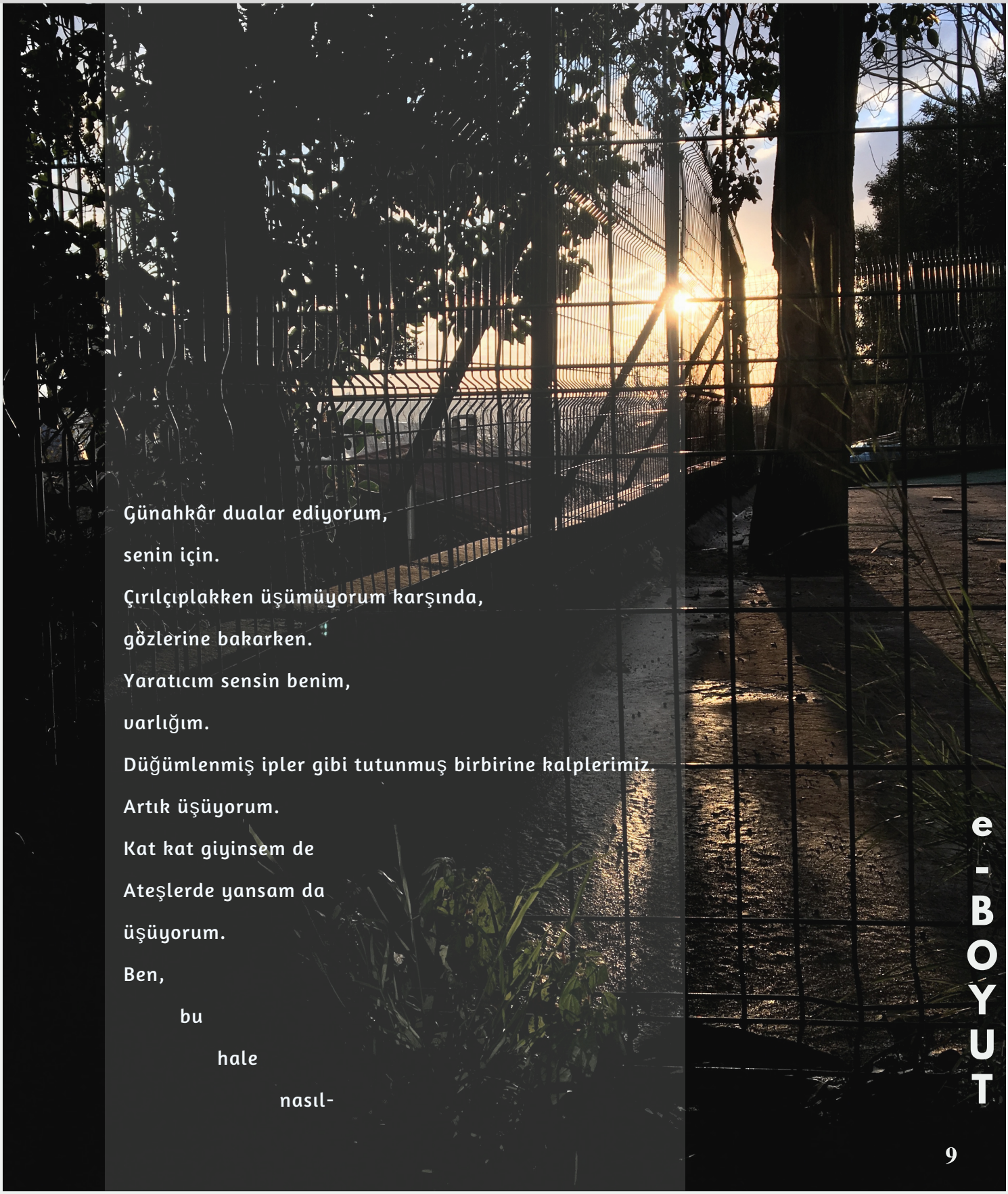

Günahkâr dualar ediyorum,
senin için.
Çırılçıplakken üşümüyorum karşında,
gözlerine bakarken.
Yaratıcım sensin benim,
varlığım.
Düğümlenmiş ipler gibi tutunmuş birbirine kalplerimiz.
Artık üşüyorum.
Kat kat giyinsem de
Ateşlerde yansam da
üşüyorum.
Ben,
bu
hale
nasıl-

İNSANLIĞI İZLEDİM; ÇIĞLIK VE YAKARIŞLARIYLA.

Ecem Sungur

Kapanan kapıların ardından
yalnızca bakar insan
Açılan kilidi sorgulamadan
haline ağlar insan

İnsan nedir ki zaten
kendini üstün gören
diğerlerini umursamayan
bencil, unutkan
bir nüanstan başka?

İnsan değil midir zaten
uzaya çıkan
gökdelenler yapan
atomu keşfeden
zengin olan
ama aynı zamanda
katliam yapan
öldüren
acı çektiren
görmezden gelen
bütün problemleri, acıları, yakarış ve çığlıkları

Kendi kendini yok edendir insan
veya kendi gibi olmayanı
kendi gibi düşünmeyeni
kendi üstünlüğünü kabullenmeyeni

Kapanan kapının ardından
sadece baktım
açılan kilidi sorgulamadan
ve hiç halime ağlamadan
nedenini bilmeden
gerçeği görmeden sadece izledim
sessizliğime karşın bir hortum gibi esen
çığlıkları
her zamanki halimdi aslında
boş kutuya bakarken herkesin hali gibi
yere dökülen her damla gözyaşı, kan gibi
sadece bıraktım kendimi
bıraktık, unuttuk;
anlamayı, düşünmeyi;
kendimi, kendimizi
'insan'ı
ve her şeye olduğu gibi
sahip olduğumuzu iddia ettiğimiz
insanlığı

BİGE ÖRER'LE BİENAL ÜZERİNE

Hande Bozkır

1. Bienal konularını belirlerken neleri dikkate alıyorsunuz?

15. İstanbul Bienali 16 Eylül – 12 Kasım 2017 tarihleri arasında dünyaca ünlü sanatçı ikilisi Elmgreen & Dragset küratörlüğünde 56 sanatçının katılımıyla 6 farklı mekanda gerçekleşti. Elmgreen & Dragset, yirmi beş yılı aşkın sanat pratiklerinde ev kavramı üzerine çokça düşünüyor ve üretiyorlar. İstanbul Bienali'nin küratörü olarak kendilerini davet ettiğimizde, bu araştırmalarını bir adım öteye götürüp kimlikleri şekillendiren evlerden dışarı çıkıldığında ne olduğuna bakmayı, birlikte yaşama dinamiklerini konuşmayı istediler. Bienalin başlığına karar verilmesinin ardından Türkiye'de ve dünyada yaşananlar ise (15 Temmuz darbe girişimi, Brexit, Trump'ın başkanlık seçimini kazanması) tam da böylesi bir zamanda iyi bir komşu üzerine düşünmenin aciliyetini bizlere bir kez daha hatırlattı. 7 Aralık'ta düzenlenen ve başlığın açıklandığı basın toplantısında yaşları 8'den 84'e uzanan 40 kişinin "iyi bir komşu" hakkında sorular sorduğu bir performansla başlamıştı ve böylelikle tüm izleyiciyi en baştan bu süreci bizlerle birlikte düşünmeye, kendini bu serginin bir parçası kılmaya davet ettik. Birçok kişisel hikayeden beslenen 15. İstanbul Bienali, büyük öğretilerin çöktüğü bir dünyada bireylerin gücünü vurgulamak ve yerel-evrensel bağlamla ilişkilendirmek açısından önemliydi.

2. Sanatçı ve sanat eserlerini seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Küratörler kavramsal çerçevenin belirlenmesinin ardından belirledikleri konu çerçevesinde yeni sanatsal üretimlerle tarihi eserleri bir araya getirecek araştırma ziyaretlerine başlıyorlar. 15. İstanbul Bienali için küratörlerimiz 12 aya yayılan bir sürede Türkiye'de, Latin Amerika'da, Uzak Doğu'da ve Kuzey Avrupa'da birçok stüdyo ziyareti yaptılar. İstanbul Bienali için her edisyonda dünya güncel sanat alanındaki yeni sanatsal dilleri sergiye taşımak,Türkiye'den ve dünyadan yeni üretimlere destek vermek, izleyiciye bir perspektif yaratmak bizim için öncelikli hedefler arasında yer alıyor. Bu bienale davet ettiğimiz 56 sanatçıdan 30'uyla birlikte bienal için yeni üretecekleri işler üzerine çalıştık ve bienalin

ardından bu işlerin dünyanın farklı kentlerindeki sergilere ve koleksiyonlara davet edildiğini görmek bienalde davet edilen sanatçıların işlerinin uzun dönemli sergilenmesine de verdiğimiz katkıyı bize bir kez daha gösteriyor.

3. Bienal'e bu seneki katılımı nasıl değerlendiriyorsunuz? Gelecekte toplum olarak daha iyisini yapabilir miyiz?

16 Eylül'de kapılarını açan bienali 8 haftada 6 mekânda 440 bin ziyaretçi gezdi. Haftalık ziyaretçi sayısı, geçen bienale göre yüzde 21 artış gösterdi. Açılış ve kapanış haftalarında yurt dışındaki kurumlardan 1000'i aşkın sanat profesyoneli, sanatçı, küratör, koleksiyoner ve basın mensubu sergiyi izlemek üzere İstanbul'u ziyaret etti. Böylesi bir dönemde farklı yaş gruplarından ve geçmişlerden gelen bu kalabalıkları sergi mekanlarında bir araya getirebilmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Bienale bu seneki katılım biraz önce aktardığım şekilde hem izleyici sayılarındaki artışla kendini gösterdi hem de birçok mecrada bienalin tanıtım kampanyasının bir parçası olan bienal afişlerinin de sahiplenilmesi farklı ölçeklerde de katılımın gerçekleşmesine olanak sağladı. Uluslararası alandan bienali izlemeye gelen meslektaşlarımız, sergi mekânlarının önlerindeki kuyrukları gördüklerinde ne kadar etkilendiklerini ve bienalin bu denli yerel izleyiciye ulaşması için neler yaptığımızı merak ettiklerini bizlerle paylaştılar.

Bienal yaklaşırken T24'te hazırlanan ve toplam 38 kişinin katkıda bulunduğu "İyi Bir Komşu" başlıklı yazı dizisi oluşturduğu anlaşılabilir dille bienali genel izleyiciye ulaşılır kılmak yönünde önemli bir adım attı. T24 yazıları web sitesinin 964.000 takipçisiyle her hafta paylaşıldı. Ayrıca 15. İstanbul Bienali öncesinde yapılan kısa videolar ve söyleşiler de katılımı güçlendirmekte önemli bir rol oynadı.

Bienalin kurulumu bu sene bir ilki gerçekleştirerek açılış tarihinden üç hafta evvel tamamlandı. Bu şekilde yerleştirme görselleri Sergi Kitabı'na eklenerek izleyiciler için daha iyi bir deneyim sağlanması yolunda adım atıldı. Ayrıca Hikâyeler kitabındaki sanatçıların ve kültür-sanat profesyonellerinin kişisel tarihlerinden kısa metinlerle izleyicinin sergiyi okuması yönünde farklı bir katılım sağladı.

Ayrıca müzeolog ve küratör Mine Küçük tarafından 1,5 aylık yoğun bir eğitim sürecinin ardından sahada çalışmaya başlayan rehber ekibi, izleyicilerin bienalle daha derin ilişkiler kurmaları için aracılık etti ve rehberli tur ekibi bienal boyunca genel izleyiciden çok olumlu geri dönüşler aldı.

Sanatçı ve akademisyen Zeyno Pekünlü'nün koordinatörlüğünde gerçekleşen kamusal program açılışta "Seçilmiş Aileler" ve Kapanış Haftasında da "Müşterek Kader" başlıklarında iki ana seminere ev sahipliği yaptı, sergi süresince her hafta düzenlenen tekil etkinliklerde büyük ilgi gördü ve toplamda 1400'e yakın bir izleyiciyle buluştu.

Tüm bu ögeler bir araya geldiğinde 15. İstanbul Bienali'ne katılım konusunda büyük bir başarı sağladığımıza inanıyorum.

4. Bienali daha geniş kitlelere duyurabilmek için herhangi bir projeniz var mı?

2013'ten beri ücretsiz olarak düzenlenen İstanbul Bienali, İstanbul başta olmak üzere tüm Türkiye'den farklı sosyo-ekonomik gruplardan izleyicileri bienale çekmek üzere çeşitli kamusal programlar, rehberli turlar ve işbirlikleri organize ediyor. 15. İstanbul Bienali'nde de kamusal etkinlikler çerçevesinde Ankara, Diyarbakır, Eskişehir, İzmir ve Mardin'de sanat öğrencileri ve sanatçılarla buluşmalar gerçekleştirildi. İstanbul Bienali'nin tarihçesine ve 15. İstanbul Bienali'nin içeriğine dair sunumlar geniş gruplarla paylaşıldı. Bu etkinlikler sonucunda çeşitli üniversiteler İstanbul Bienali'ni ziyaret etmek üzere geziler düzenlendi, ayrıca bu gençlere teşvik ve imkânlar yaratılması konusunda destek sağlandı.

Mülteciyim Hemşerim ağıyla bienal hazırlık sürecinde başlayan işbirliği çerçevesinde mülteci çocukların hem İstanbul Bienali'ni hem de kentteki farklı kültür kurumlarını ziyaret etmeleri sağlandı; bu alanda sürdürülebilir bir yapının gelişmesi için ağın temsilcileriyle fikir alışverişleri yapıldı. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'yle mültecilerin bienale katılımını kolaylaştırmak üzere işbirliği yapıldı.

Bu yıl, "Uluslararası Billboard Projesi" kapsamında Sidney'den Kalgari'ye, Moskova'dan Seul'e uzanan 20 kentteki kültür kurumlarıyla yapılan işbirliği neticesinde 2017 boyunca sanatçı Lukas Wassmann'ın grafik tasarımcısı Rupert Smyth ile birlikte geliştirdiği "iyi bir komşu" billboard'ları bienalin geniş kitlelere duyurulmasında önemli rol oynadı. Ayrıca 15. İstanbul Bienali'nin bu yıl Google Sanat ve Kültür Projeleri işbirliğiyle gerçekleştirdiği sanal sergi Türkiye ve dünyadan bienali gezme fırsatı olmamış kişilere sanal bir tur imkanı veriyor. Bundan sonraki sergilerde de kavramsal çerçeveye uygun olarak böylesi işbirliklerinin sürdürülmesi ve geliştirilmesinin öneminin farkındalığıyla hareket ediyoruz.

Bu yıl geliştirdiğimiz işbirliklerinin sonucunda ayrıca Pinakothek der Moderne (Münih)'de 14 Aralık'ta 15. İstanbul Bienali küratörleri Elmgreen & Dragset eş küratörlüğünde bienaldeki eserlerden bir seçki Pinakothek der Moderne'de Almanya'daki izleyiciyle buluşuyor. Buna ek olarak 15.İstanbul Bienali ile eşzamanlı İstanbul dışında da etkinlikler gerçekleştirildi. İzmir Fransız Kültür Merkezinde bienal sanatçılarından Gözde İlkin'in solo sergisi yapıldı. Midilli'de Midilli Belediyesi ve Elgiz Müzesi işbirliğiyle Volkan Aslan'ın bienal için ürettiği yeni iş sergilendi. Volkan Aslan'ın işi, Santiago'da gerçekleştirilen Media Bienali'nde de sergilendi.

Diyarbakır'da sanatçıların girişimiyle kurulan sanat mekanı Loading'in açılış konuşmasını küratörlerimizden Ingar Dragset ile birlikte yaptık. Heba Amin'in işi bienal boyunca mekânda sergilendi.

0-6 yaş arasındaki çocukların eğitimine yönelik faaliyetler sürdüren Bernard Van Leer Vakfı'yla İKSV arasında ilk işbirliği projesi gerçekleştirildi ve uzun soluklu bir çalışmanın temelleri İstanbul Bienali için ilk defa hazırlanan hikaye kitabıyla somutlaştırıldı. Alınan destekle hikâye kitabının 15.000 adet ücretsiz dağıtılmasının yanı sıra İngilizce ve Arapça baskılarının da yapılması sağlandı.

Son olarak 2016'da başlayan bienaller arası değişim programının devamı niteliğinde Liverpool Bienali Eğitim Küratörü Polly Brannan 15. İstanbul Bienali'nin eğitim programı için Pera Müzesi ekibiyle birlikte bir program üzerine çalıştı. Bu kapsamda eylül ayında İstanbul'da kalarak ses tasarımcısı Burak Kabadayı ile birlikte Protocinema'nın katkılarıyla İstanbul'un farklı bölgelerinden 4-14 yaş arası çocuklarla müzikle göç bağlantısından ilham alan bir ses ve haritalama projesi üretti.

Michael Elmgreen, Bige Örer, Ingar Dragset

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI İKSV BİENAL iyi bir komşu

GEL, AL BENİ

Aslan Rıza Palaska

Biliyorum, orada sonsuz bir
muhteşemlik
Sanat ve akıl
Mutluluk ve huzur
Olduğunu.
İğne ucundan küçük bir küredeyim,
hepsine ulaşmak istiyorum.
Gel, al beni.

Yalvarıyorum, sana yalvarıyorum
Soyadı duygu olan bütün atların
zincirlerini kopar,
Bırak, sana koşsunlar.

Parlaklık azalıyor,
Gök kızarmış.
Bencilce yıldızlara yer bırakmayan
Güneş batıyor.
Halüsinasyonlar başlıyor.

Gelecekten kehanetler geliyor,
Dağılıyorum, dağılıyorum,
Eriyip, su oluyorum.
Gel, al beni.

YALNIZLIK YÜZYILLIK

Eda Naz Gökdemir

Büyülü gerçekçilik. Büyü ve gerçek aynı cümleye yakışmıyor gibi geliyor. Sonuçta büyü, sihir yoktur gerçeklikte. Gerçeklikte kesinlik vardır, kanıt vardır. Güvenebiliriz gerçekliğe. Büyüler, uydurma hikâyeler, mitler üzerine hayat kurulur mu? Oysa kanıtlanmış gerçekliğin üzerine kurulur yaşamlar, düzenler…Madem garanticiyiz konu gerçeklik ise neden başımıza yıkılıyor kurulan düzenler? Kesin bilgiler, gözlemler ve doğrular üzerine kurduğumuz düzenler tuzla buz oluveriyor gözlerimizin önünde. Bunu da geçtim, gerçekliği anlatırken olguları çarpıtmak o kadar kolay ki. Basit yalanlardan bahsetmiyorum. Sansürden, iftiralardan, sahte belgeler ve kanıtlardan bahsediyorum adaletin ve yaşamın düzenini bozan. Dil bu tip trajedilerin, haksızlıkların karşısında bizi hayal kırıklığına uğratıyor, o çok övündüğümüz gerçekliğin bir önemi kalmıyor. Gerçeklikten geriye kalan kırıntılar çıkara dönüşüyor olgulara hükmeden güçler için.

Gerçeklik Batı`nın oyuncağı, mantık emperyalizmin silahı. Böyle bir durumda ezilenin elinde ne kalır, nasıl karşılık verebilir kendi gerçekliğinin çarpıtılmasına? Mitler, uydurma hikâyeler ve büyüler koşar yardımına. Sonuçta tek gerçeklik olduğu savunulabilse bile tek bir yaklaşım ve algılayış biçiminin olduğu savunulamaz. Bir işgalcilerin, güçlülerin bakış açısı vardır. Bir de işgal edilen, çaresiz kalanın bakış açısı. Aynı olgunun sonsuz farklı yönü vardır bu yüzden, tekil gerçeklik varsa bile bu yüzden anlatılamaz.

Büyülü gerçekçilik Latin Amerika`da ortaya çıkan bir akımdır, iç savaşlar, zorlu coğrafi koşullar ve yeni sömürgecilik ile boğuşan Latin Amerika`da. Edebi akım olarak gerçekçilikten ayrıldığı nokta adından da anlaşılacağı üzere gerçek olamayacak fantastik olayları da gerçek olayların bir parçası olarak anlatmasıdır. Ancak gerçekleşmesi mümkün olmayan bu olaylar fantastik bir dünyada yaşanmaz. Gerçek ülkeler ve şehirlerde, gerçek insanların başına gelir bu akıl almayacak olaylar. Üstüne üstlük bu insanlar başlarına gelen bu inanılmaz olayları gayet normal karşılar. Hikâye sanki hayret edilecek hiçbir şey olmamış gibi ilerlerken okuyucu alışılmayanı normal karşılamaya başlar. Yazar, fantastik bir kitapta olduğu gibi okuyucunun içine girdiği bu

kalıplara girmiştir ki yaşayanlar farklı bir hayata sahip olabileceklerini hayal dahi edemezler. Bu da onları belli döngülere sıkıştırır. Kimisi yaşananları unutmayı tercih eder, Albay Aureliano Buendia gibi. Savaştan sonra her gününü küçük altın balıklar yapmaya harcarken her akşam o balıkları eritir. Kimisi ise kendini anılarına gömer. Kocasını kaybettikten sonra kendini eve kapatan Rebeca gibi. Her ikisi de bir kısılıp kalma, kendini yalnızlığa gömme durumudur. Ömrünün geri kalanına yön verebileceğin umudunu hiçe saymaktır. Tarihe bakış bu sebeple geleceğimizi etkiler, her şey aynı anda olur aslında. Tarih ise tüm doğruları yazmaz, yazamaz. Kitapta geçen işçi katliamı Marquez'in kendi kasabasında yaşadığı ancak üstü kapatılan bir olaydır. Avukatlar olgular, sözde kanıtlar ve sahte belgeler ile 3000 kişilik bir işçi grubunun aslında hiç var olmadığı yalanını kabul ettirir. Günün sonunda bizi etkileyen, koruma kalkanımızı delip geçen sayılar ya da olgular değildir. Gerçeklik dediğimiz şey hepimizi yüzüstü bırakır. Geriye bir tek bakış açımız kalır: Her zaman kulak verilmeyen, güvenilmez ve inanılmaz belki de ama gerçek. Marquez'in elinde kalan da bu olmuştur. Tarihin yazmadığı, dünyanın geri kalanının ilgilenmediği bir katliamı gün yüzüne çıkarabilmiştir. Her zaman kulak verilmeyen halklarının sesini ise ancak bu şekilde duyurabilmiştir. Üzüntü, haksızlık ve hıncı yaratıcılığa dönüştürmek… Bu da şüphesiz ki gerçek sihirden başka bir şey değildir.

BÜYÜMEK

Sena Nur Tuç

İp verin çocuklara
Salıncak yapsınlar.

İp verin şairlere
Şiirlerini assınlar.

BLADE RUNNER 2049

Rafi Levi

2017'nin en heyecan verici 3 filminden biriydi Blade Runner 2049. Müziklerini Hans Zimmer'ın, yönetmenliğini Arrival filmiyle bilim kurgu türünü yeniden tanımlayan yönetmen Dennis Villeneuve'nin yaptığı filmde Ryan Gosling'i başrolde oynuyor.

Nerede Kalmıştık?

Ridley Scott'un yönettiği ilk film 1982 yılında vizyona girmiş ve izleyicinin aklında şu soruyu bırakmıştı: "Replicant(1)"ları 1 öldürmek için görevlendirilen Rick Deckard'ın kendisi de bir "replicant" mı? Ancak film bıraktığı yerden başlamıyor. Hatta Rick Deckard'ı bu filmde bir yan karakter olarak görüyoruz. Filmin ana karakteri "K" diye tanıdığımız bir replicant. Kendisi yaratıcılarına karşı isyan eden eski model replicantları öldürmek için yaratılmış ve yapay anılara sahip olan yeni model bir replicant. Film, "K"in replicantların üreme yeteneğine sahip olduğunu gösteren bir kanıt bulması ile başlıyor. Bu kanıt bütün dünyayı değiştirebilecek güçtedir çünkü replicantların çoğalabilmesi kendi soyları ile insan ırkını karıştırabilecekleri anlamına gelmektedir.

İnsanlık Meselesi

İlk filmde de olduğu gibi filmin başardığı en iyi şey insan olmanın ne demek olduğunu sorgulatması. Neye göre duygularımız gerçek olur? Gerçek olmayan bir insan duygulara sahip olabilir mi? Film bunları soruyor. Bunu yapmasındaki en büyük etken K'in yapay zekâya sahip ve bir vücuda sahip olmayan sevgilisi Joi ile olan ilişkisi. Her ne kadar Joi sahiplerini onları sevdiğine inandırmaya kodlanmış bir makine gibi gözükse de bir vücuda sahip olup K ile beraber olmak istemesi onun insani yüzünü ortaya çıkarıyor. Bu tema doğrultusunda belki de filmin en önemli sahnesi K'in Joi ile birleştirilmiş bir fahişe ile beraber olduğu sahne. K karşısındaki kişinin Joi olmadığını bildiğinden ona duygusal bir bağ hissetmiyor ancak Joi'un kendisine aşık olduğu kesin. İşte film bu sahnenin de yardımıyla bize bu karakterlerin duygularının ne denli gerçek olduğunu sorgulatıyor.

Türkiye'yi Ayağa Kaldıran Sansür

Kültür Bakanlığının Blade Runner 2049 filminin birçok sahnesine sansür getirdiği bir gerçek. Her ne kadar sinemada sansüre karşı olsam da ülkemizdeki şartlar göz önüne alındığında bazı sahnelere gelen ufak kadraj daraltmaları, silinen kısa bölümler -tekrar ediyorum ülkemiz şartları çerçevesinde- kabul edilebilir. Ancak filmin teması olan "insanlık" a doğrudan katkı yapan iki önemli sahnenin kesilmiş olması kabul edilemez. Öyle ki bu iki sahne az önce bahsettiğim K ile Joi ikilisinin beraber olduğu sahne ve filmin kurduğu önemli bir analoji olan Tanrı'nın insanı yaratmasını evrim ile açıklayan Niander Wallace'ın konuşması. Bunlar filmden sonra izleyicinin

1. Replicant: İnsan gücünün yetersizliği nedeniyle geliştirilmiş yapay zekâya sahip androidler.

aklında kalan birçok soruyu yanıtlamaya yardımcı olan ve filmin temelini oluşturan ana sahnelerden ikisi. Bu iki sahnenin filmde olmaması Türk izleyicileri epey bir hayal kırıklığına uğrattı.

Teknik Özellikler

Müzik konusunu bir cümlede bitirmek adına bestekarın adını vermek yeterli: Hans Zimmer. Her filminde koruduğu istikrarını sürdürüp yine iyi bir iş çıkarmış. Ayrıca filmin en güçlü yanı apokaliptik 2049 dünyasını kurarken kullanılan sinematografi. Daha önce Sicario ve Prisoner filmlerinde Villeneuve ile çalışan Roger Deakins, bu sene henüz kayda değer bir filme imza atmayan Lubezki'nin üç yıllık serisini bozup ilk Oscar'ına imza atabilir. Filmin senaryosu da oldukça güçlü. Yapılabilecek tek olumsuz eleştiri 2 saat 44 dakikalık süresinin kolay bir şekilde 2 saat 15 dakikaya çekilebilir olması.

Bilim Kurguda Yeni Bir Dönem

Villenueve bilimkurguda yeni bir dönem açıyor. Şöyle ki artık "Matrix" "Roboocop" ve "Star Wars" gibi kendi zamanında vizyoner olarak nitelendirilebilecek olsa da şu an aynı konu üstünden defalarca geçilmiş olduğundan zamanın gençlerine pek bir şey ifade etmeyen bilim kurguların dönemi kapandı. Artık izleyici kitlesi stüdyoların kalıplarının dışına çıkarak derin bir mesele etrafında dönen filmler çekmesini istiyor. Geçtiğimiz yıllarda çıkan "Interstellar", "Ex Machina" ve "Arrival" filmleri gibi. Blade Runner 2049 da bu seriye iyi bir katkı oldu. Umarım gelecek yıllarda benzeri yapımlar da izleyiciye sunulur.

e-Bülten

Ocak 2018